

Algemene handleiding

Faqta Lezen

Groep 4 t/m 8

Inhoudsopgave

1. Dit is Faqta Lezen	3
2. Kenmerken van de methode	3
3. Aan de slag met Faqta Lezen	5
3.1 Je thema voorbereiden	5
3.2 Het leerplatform	7
3.3 Faqta Lezen in groep 4	10
3.4 Faqta Lezen in groep 5 t/m 8	13
4. Differentiatie	17
4.1 Convergente differentiatie	17
4.2 Pre-teachen	18
4.3 Differentiatie in groep 4	18
4.4 Differentiatie in groep 5 t/m 8	19
4.5 Omgang met verschillende onderwijsbehoeften	21
5. Leerlijn	22
5.1 De jaarplanning	22
5.2 Overzicht kerndoelen	23
6. Didactische achtergrond: Close Reading	25
6.1 Waarom Close Reading?	25
6.2 Hoe werkt Close Reading?	25
6.3 Wat is de rol van de leerkracht?	28
7. Bijlagen	29
7.1 Materialen	29
7.2 Bronnen	30

1

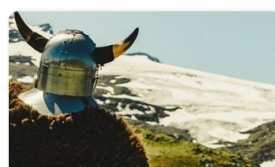
Dit is Faqta Lezen

Faqta Lezen is een thematische aanpak voor begrijpend lezen voor groep 4 tot en met 8. De methode koppelt rijke, authentieke teksten aan actuele wereldoriëntatiethema's. Zo lezen leerlingen in het Lezen-thema *Op ontdekkingsreis* over hoe mensen de wereld in kaart brachten, terwijl zij in het bijbehorende wereldoriëntatiethema *Opkomen voor verandering* leren over het bijbehorende tijdvak 5 (ontdekkers en hervormers). Deze samenhang zorgt voor herkenning, verdieping én betrokkenheid.

Het logo van Faqta Lezen.

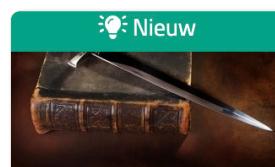
Binnen Faqta Lezen staat in groep 5 t/m 8 de Close Reading-aanpak centraal. Leerlingen lezen dezelfde tekst meerdere keren, met telkens een wisselend leesdoel. Dat draagt bij aan een dieper tekstbegrip en versterkt het gesprek in de klas. Faqta Lezen biedt ruimte voor modellen, interactie en reflectie. Tegelijkertijd leren leerlingen kritisch lezen en eigen gedachten verwoorden.

Groep 7

De Vikingen

Begrijpend lezen

Nieuw

Groep 7

Wijdverspreid

veroveren 2

Geschiedenis

Een Faqta Lezen thema hoort altijd bij een Wereld thema.

2

Kenmerken van de methode

Faqta Lezen biedt een rijke, thematische aanpak voor begrijpend lezen. De methode sluit aan bij de wereldoriëntatie thema's van Faqta Wereld.

Authentieke teksten

Faqta Lezen maakt uitsluitend gebruik van authentieke teksten. Alle teksten komen uit bestaande boeken, tijdschriften, websites of andere publicaties. Zo maken leerlingen kennis met de wereld om hen heen.

Lezen met tekstensets

Leerlingen in groep 4 t/m 8 lezen per thema drie teksten die bij het thema passen. Door teksten thematisch te bundelen, ontstaat verdieping in het onderwerp en een bredere woordenschat. Elke tekst binnen een thema biedt een andere invalshoek of tekstsoort. Zo ontwikkelen ze begrip van verschillende tekstvormen en tekststructuren. In groep 5 t/m 8 worden de eerste twee teksten intensief gelezen met Close Reading, de derde tekst mondt uit in een praktische of creatieve opdracht. In groep 4 wordt elke tekst één of twee keer gelezen.

Thematisch werken

Faqa Lezen sluit direct aan bij de wereldoriëntatiethema's van Faqa Wereld. Idealiter doe je het Lezen thema en het Wereld thema dan ook gelijktijdig in de klas. Door vakken inhoudelijk met elkaar te verbinden, ontstaat een rijkere leercontext waarin leerlingen kennis in samenhang opbouwen. Zo breid je je thematische aanbod op een logische manier uit.

Vorbereiden op de Close Reading-aanpak in groep 4

In groep 4 werken leerlingen met toegankelijke teksten die ze klassikaal lezen en bespreken, met nadruk op het aanleren van tekstenmerken en tekstsoorten. Ze werken met authentieke en passende teksten, waarbij ze uiteindelijk altijd toewerken naar verwerking op papier. De thema's voor groep 4 zijn niet volgens Close Reading uitgewerkt, zodat je meer ruimte hebt in het programma en bijvoorbeeld meer tijd kunt besteden aan het technisch lezen van een tekst. De lessen bereiden de leerlingen wel voor op Close Reading vanaf groep 5.

Close Reading-aanpak in groep 5 t/m 8

Bij twee van de drie teksten (tekst A en tekst B) werk je met de Close Reading-aanpak. Leerlingen lezen een tekst meerdere keren, telkens met een ander leesdoel: eerst verkennen, dan verdiepen en tot slot reflecteren, evalueren of vergelijken. Deze aanpak leidt tot beter begrip, rijkere gesprekken en meer eigenaarschap.

Lezen met de pen in de hand

Actief lezen is de norm: leerlingen markeren, schrijven, tekenen en vatten samen. Ze worden gestimuleerd om aantekeningen te maken in de teksten en hun eigen denkstappen zichtbaar te maken.

Schrijven en spreken over de teksten

Begrijpend lezen stopt niet bij het lezen alleen. Leerlingen schrijven over wat ze gelezen hebben, bespreken standpunten en geven toelichting op hun antwoorden. Ze maken samenvattingen, voeren gesprekken of formuleren eigen meningen. Zo ontwikkelen ze hun taalvaardigheid in de breedte.

Convergente differentiatie

Alle leerlingen werken met dezelfde tekst en aan hetzelfde leerdoel. De verwerking gebeurt in groep 5 t/m 8 bij de *Dieper duiken-les* op drie niveaus: basis, extra ondersteuning en extra uitdaging. Ook via pre-teaching, coachvragen en instructiemomenten kun je differentiëren binnen je groep.

Aanvullend oefenmateriaal beschikbaar

Naast de lessen zelf is er aanvullend materiaal beschikbaar, zoals oefenbladen, een boekenlijst of klikplaten met woordenschat vanuit de teksten. Dit materiaal kun je flexibel inzetten: tijdens een les, als verlengde instructie of als zelfstandige taak.

Analysemateriaal voor je toets in groep 5 t/m 8

In groep 5 t/m 8 bestaat elke toets uit drie teksten met vragen op verschillende niveaus. De toetsen sluiten aan op de leesdoelen van het thema. Met het analysemateriaal kun je inzicht krijgen in wat leerlingen beheersen en waar je nog extra aandacht aan kunt besteden.

3

Aan de slag met Faqta Lezen

Je geeft Faqta Lezen via het leerplatform. Het platform is opgebouwd volgens een herkenbare structuur per thema. De themavoorbereiding ondersteunt je bij de voorbereiding, uitvoering en verwerking.

Je kunt de themavoorbereiding gebruiken om je eigen planning te maken of als leidraad tijdens het lesgeven. Zo weet je precies welke werkbladen je nodig hebt, welke leesdoelen centraal staan en hoe je het klassengesprek kunt aansturen.

3.1 Je thema voorbereiden

Bij elk thema hoort een themavoorbereiding voor jou als leerkracht. Hierin vind je per tegel alle informatie die je nodig hebt om de lessen goed voor te bereiden: leerdoelen, toelichting op de leestekst, begeleidende vragen, verwerkingsopdrachten, differentiatie en lestips. De opbouw is steeds hetzelfde, zodat je snel je weg vindt.

Samenvatting

Wat jij met de leerlingen gaat doen in de tegel.

Lestip

Praktische tip om de les aan te passen of aan te kleden.

Het leerdoel

Aan het eind van de les...

Het leerdoel van de Basis- of Dieper duiken-les (4.1).

Modelscript

Wat je kunt vertellen bij de kennisoverdracht, inclusief stopmoment.

Coachvraag

Vraag om leerlingen verder op weg te helpen bij het begrijpen van de tekst.

Themavoorbereiding

Tegel 1 | (Nog) niet op de kaart

Samenvatting

Leerlingen kijken naar de belangrijkste kenmerken van de tekst en leren de tekstsoort herkennen.

⌚ 5 minuten

Werkvorm: klassikaal of individueel

Lestip

Bedenk samen zoveel mogelijk dingen waarvoor je kaarten gebruikt in het dagelijks leven. Laat elke leerling één ding noemen, de volgende mag dan dat niet nog een keer noemen. Op welke plekken en in welke apps zie je kaarten terug?

Kennistegel - Starten

1.1 ☐ **Wat ga je doen?**
Introduceren - In de video wordt de tekst en het leerdoel van vandaag geïntroduceerd: Aan het eind van de les kan ik voor mezelf antwoord geven op de vraag uit de titel.

1.2 ☐ **Klikplaat: Tekst scan**
Voorspellen - Leerlingen gaan de inhoud van de tekst voorspellen en leren over de tekstsoort beschouwing.

“Als de schrijver zegt ‘stel je eens voor’, zoals in regel 29, dan is het de bedoeling dat je terugdenkt aan dat kleine stukje tekst van net. Wat zie je dan voor je als je je ogen sluit? Hoe denk jij hierover? Dat is het doel van een beschouwing: dat je je eigen mening en idee vormt als je de tekst goed hebt gelezen.”

☐ **Coachvraag:** Deze tekst komt uit een atlas met expedities, over wie verwacht je nog meer te lezen in dit boek?

Ruimte voor notities

© Faqta 2024 | Op ontdekkingsreis | Groep 7

4

3.2 Het leerplatform

Het leerplatform van Faqta is de digitale omgeving waarin je alle lessen vindt. Het is je startpunt voor elke les, zowel voor jou als leerkracht als voor je leerlingen wanneer die zelfstandig(er) werken.

De lesgevenpagina

Dit is de pagina die jij ziet als leerkracht. Je vindt hier alle benodigheden om goed les te geven. Je opent de tegels op het digibord en werkt van daaruit klassikaal of laat leerlingen zelfstandig aan de slag gaan.

Via de lesgevenpagina heb je ook toegang tot aanvullende materialen zoals werkbladen, belangrijke woorden-lijsten, hulpbladen voor de afsluiting en de themavoorbereiding.

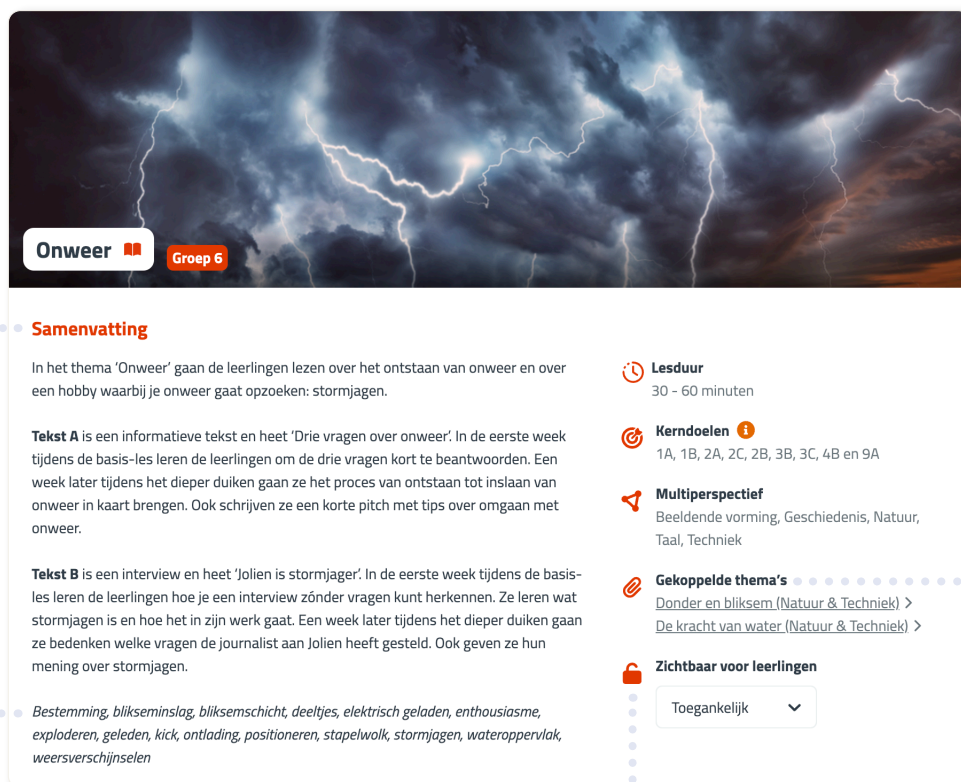
De lesgevenpagina start met een samenvatting van het thema.

Samenvatting

Wat jij met de leerlingen gaat behandelen in het thema.

Belangrijke woorden

De belangrijke woorden die aan bod komen via de teksten.

Onweer **Groep 6**

Samenvatting

In het thema 'Onweer' gaan de leerlingen lezen over het ontstaan van onweer en over een hobby waarbij je onweer gaat opzoeken: stormjagen.

Tekst A is een informatieve tekst en heet 'Drie vragen over onweer'. In de eerste week tijdens de basis-les leren de leerlingen om de drie vragen kort te beantwoorden. Een week later tijdens het dieper duiken gaan ze het proces van ontstaan tot inslaan van onweer in kaart brengen. Ook schrijven ze een korte pitch met tips over omgaan met onweer.

Tekst B is een interview en heet 'Jolien is stormjager'. In de eerste week tijdens de basis-les leren de leerlingen hoe je een interview zonder vragen kunt herkennen. Ze leren wat stormjagen is en hoe het in zijn werk gaat. Een week later tijdens het dieper duiken gaan ze bedenken welke vragen de journalist aan Jolien heeft gesteld. Ook geven ze hun mening over stormjagen.

Bestemming, blikseminslag, bliksemschicht, deeltjes, elektrisch geladen, enthousiasme, exploderen, geleden, kick, ontlasting, positioneren, stapelwolk, stormjagen, wateroppervlak, weersverschijnselen

Lesduur
30 - 60 minuten

Kerdoelen
1A, 1B, 2A, 2C, 2B, 3B, 3C, 4B en 9A

Multiperspectief
Beeldende vorming, Geschiedenis, Natuur, Taal, Techniek

Gekoppelde thema's
[Donder en bliksem \(Natuur & Techniek\)](#) >
[De kracht van water \(Natuur & Techniek\)](#) >

Zichtbaar voor leerlingen
Toegankelijk

Zichtbaarheid tegel

- Een thema kun je zichtbaar maken: leerlingen zien het in hun planning en kunnen door het thema bewegen.
- Een thema kun je niet toegankelijk maken: leerlingen zien het wel, maar kunnen niet het thema in.
- Een thema kun je onzichtbaar maken: leerlingen zien het thema niet in hun planning.

Faqta Wereld

Welke Faqta Wereld thema bij het Lezen thema hoort.

Werkblad variant 1
Versimpelde variant van het werkblad, zie hoofdstuk 4 Differentiatie.
**alleen beschikbaar bij tegel 5 en 11.*

Tekst
De tekst die bij deze tegel hoort.

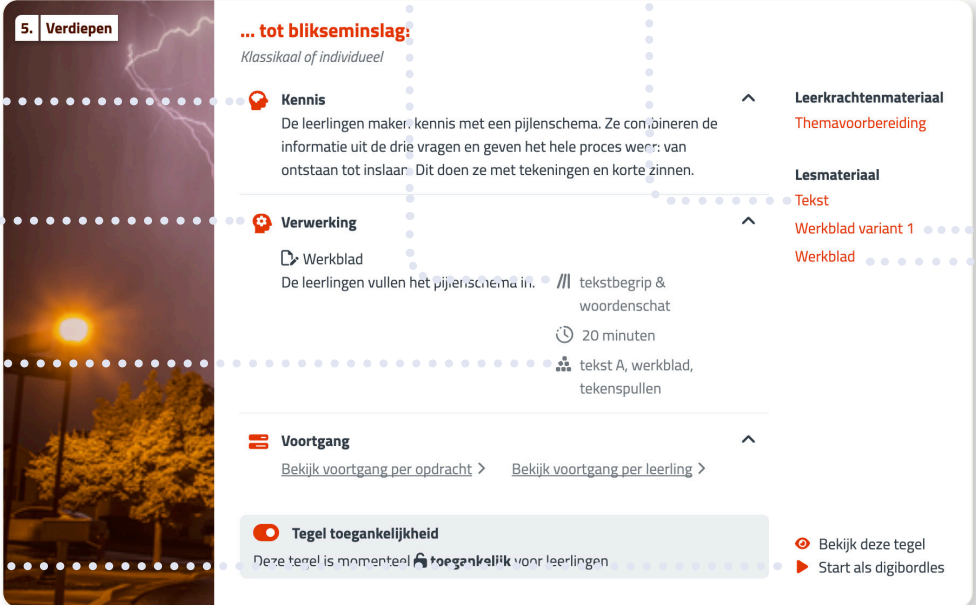
//
De leesvaardigheden die je oefent met de opdracht.

Kennis
Wat leerlingen gaan leren in de tegel.

Verwerking
Informatie over het werkblad.

De benodigde materialen.

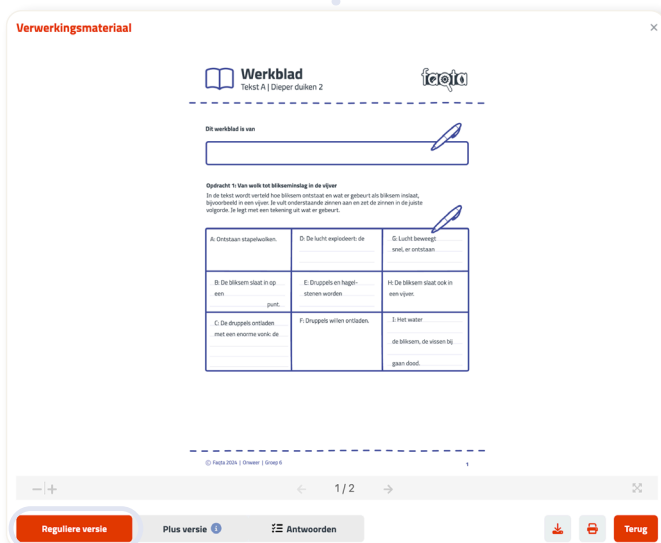
Start als digibordles
Wat jij ziet op het digibord.

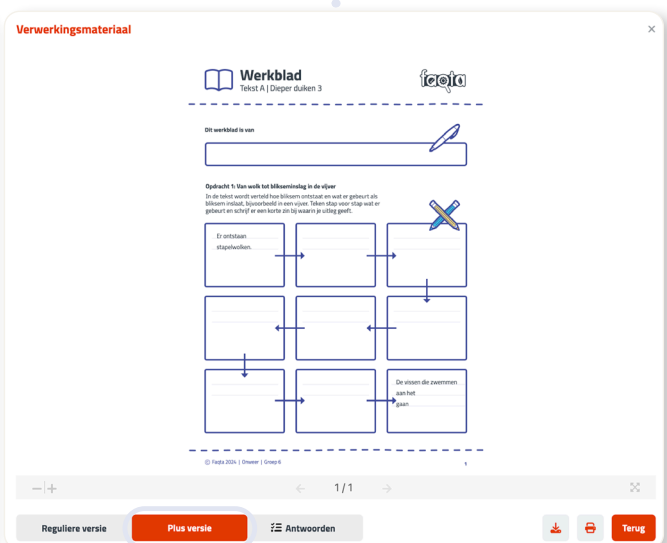

De opbouw van een tegel op de lesgevenpagina bij Faqta Lezen.

Werkblad
Knop om het reguliere, plus- en antwoordenblad te zien.

Werkblad plus
Uitdagendere variant van het werkblad, zie hoofdstuk 4 Differentiatie.
**alleen beschikbaar bij tegel 5 en 11.*

De knop met werkbladen bij Faqta Lezen.

Faqta Lezen | Algemene handleiding Faqta Lezen | Groep 4 t/m 8 | © Faqta Utrecht

8

Het leerplatform voor leerlingen

Leerlingen kunnen ook zelfstandig door het platform bewegen. Echter raden wij aan om de les tot aan de verwerking klassikaal te doen, zodat je bijvoorbeeld goed alle stappen kunt modelen. Wil je leerlingen toch zelfstandig(er) laten werken? Dan kan dat ook met ons platform. Wanneer zij de tegels zelfstandig doorlopen, krijgen zij door middel van de instructievideo's en klikplaten ook de informatie die nodig is om de verwerking op te starten. Dat is handig als er bijvoorbeeld invallers zijn. Leerlingen kunnen zelfstandig, in duo's en zelfs in trio's inloggen. Zo kunnen ze ook online samenwerken.

Leerlingen zien naast de lessen, ook aanvullende tegels:

3.3 Faqta Lezen in groep 4

Faqta Lezen in groep 4 volgt een eigen opbouw die past bij het leesniveau van startende lezers. Er worden in totaal drie teksten gelezen en verwerkt. De thema's zijn eenvoudig opgebouwd, met aandacht voor herhaling, klassikaal lezen en ondersteuning bij het ontwikkelen van tekstbegrip.

Themaopbouw

In groep 4 bestaat elk thema uit drie delen (lesweken). De lessen zijn opgebouwd volgens een vaste structuur met ruimte voor klassikale instructie, begeleid lezen en verwerking. Je werkt vanuit het leerplatform, met ondersteuning van de themavoorbereiding en bijbehorende werkbladen.

Als je je Lezen-thema gelijktijdig met je Wereld thema doet, ben je dus iets eerder klaar met Lezen. Dat geeft weer ruimte in het programma voor andere zaken.

Er is gekozen voor een alternatieve lesopbouw, omdat je in groep 4 meer tijd kwijt bent aan het lezen van teksten. Ook verschilt het per school wanneer er gestart wordt met begrijpend lezen. Met deze themaopbouw kun je na de kerstvakantie beginnen, en alsnog 21 lesweken bezig zijn met begrijpend lezen in groep 4. De eerste helft van het jaar kun je daardoor de focus leggen op voortgezet technisch lezen, een van de onderdelen van het ontwikkelen van tekstbegrip.

Week	Dag / Lesmoment	Tegel	Tijd	Beschrijving
1 (lesweek)	1	Dit ga je ontdekken, tegel 1 en tegel 2	45 min.	Opstart thema, tekst A samen bekijken en samen de tekst (hardop) lezen.
	2	Tegel 3	30 min.	Tekst A kort bespreken en werkblad maken.
2 (lesweek)	3	Tegel 4 en 5	30-45 min.	Tekst B samen bekijken en samen de tekst (hardop) lezen.
	4	Tegel 6	30 min.	Tekst A kort bespreken en werkblad maken.
3 (afsluitings-week)	5	Zelf onderzoeken	45-60 min.	Tekst C bespreken, lezen en opdracht maken als afsluiting van je thema.
	6 (optioneel)	Belangrijke woorden-tegel	30 min.	Woorden uit de teksten nabespreken. <i>*Tegel kan op elk willekeurig moment worden ingezet.</i>
	7 (optioneel)	Evaluatieblad	20 min.	Evalueer met elkaar hoe het thema is gegaan.

Faqta Lezen in groep 4, van week tot week.

Lesopbouw

Elke les in groep 4 bestaat uit drie herkenbare fasen: starten, lezen en verwerken. Deze opbouw helpt startende lezers om structuur te ervaren en ondersteunt het begrijpend lezen stap voor stap.

Groep 4

Iedereen is uniek

- Samenvatting
- Themavoorbereiding
- Introductie
- Tekst A
 - > 1. Allemaal een beetje anders
 - > 2. Wat is anders?
 - > 3. Anders is normaal!
- Tekst B
- Afsluiting

Fase 1: Starten

Je introduceert de tekst met een video en bekijkt de opvallendste tekstkenmerken met elkaar. Ook doe je samen een voorspelling: waar zou deze tekst je meer over gaan vertellen?

Fase 2: Lezen

De tekst wordt klassikaal gelezen. Zo borg je dat elke leerling de tekst heeft gelezen. Het lezen is opgebouwd in fases: het begint met een klein stukje modellen. Daarna lees je nog een stukje voor en beantwoorden de leerlingen een vraag terwijl zij meelesen. Tenslotte lees je de rest van de tekst hardop met de klas. Eventueel stop je de les hierna en ga je later in de week verder met fase 3: Verwerken.

Fase 3: Verwerken

Herhaal kort de tekst met elkaar wanneer je de les hebt opgeknapt. Leerlingen verwerken vervolgens de tekst met het werkblad. De werkbladen zijn eenvoudig en overzichtelijk opgebouwd, met schrijfgeregels in 6-4-6.

Verwerking

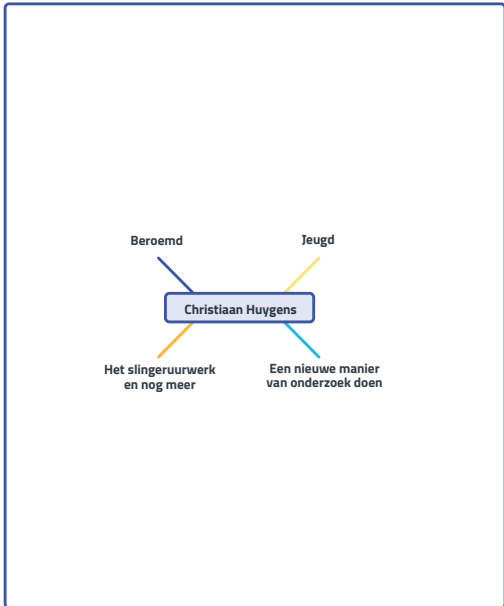
De verwerking vindt plaats middels werkbladen. Alle werkbladen van een thema vind je op het platform bij het onderdeel *themavoorbereiding*. Ook vind je bij tegel 3 en tegel 6 de losse werkbladen.

De werkbladen zijn opgebouwd volgens een vaste structuur: eerst is er altijd een vraag over de soort tekst of de bedoeling van de schrijver. Wat valt in zijn algemeenheid op aan de tekst? Daarna gaan leerlingen meer detailgericht kijken wat er staat. Soms volgt er nog een derde opdracht met een evaluatievraag over de tekst.

Werkblad
Tekst B | Basis variant 1

Mindmap:


```
graph TD; CH[Christiaan Huygens] --- B[Beroemd]; CH --- J[Jeugd]; CH --- H[Het slingeruurwerk en nog meer]; CH --- E[Een nieuwe manier van onderzoek doen];
```

© Faqta 2024 | Knappe koppen | Groep 4

6

Werkblad
Tekst B | Basis variant 2

C. In de inleiding staat: *"Als kind knutselde Christiaan Huygens graag met molenjies en bedacht hij zelf machientjes."* Wat heeft dit met wetenschap te maken, volgens jou?

Mindmap:


```
graph TD; CH[Christiaan Huygens];
```

© Faqta 2024 | Knappe koppen | Groep 4

2

Voorbeeld reguliere variant (variant 1) en voor plus variant (variant 2).

Aanvullend lesmateriaal

Bij elk thema is ook aanvullend materiaal beschikbaar.

Print	Belangrijke woorden-lijst	Document met woordkaarten om op te hangen in de klas.
Online	Belangrijke woorden-tegel	Per deel een klik-plaat met uitleg van woorden uit de tekst, inclusief verwerkingsvragen.
Print	Boekenlijst	Titels van boeken die thematisch aansluiten.

Aanvullende materialen in groep 4.

Afsluiting

Er is bewust geen officieel toetsmoment in groep 4, zodat de nadruk blijft liggen op lezen voor je plezier of met een nuttig doel. In plaats daarvan sluit je in groep 4 elk thema af met een verwerkingsles rondom Tekst C en eventueel een korte evaluatie of presentatie.

Je vindt deze afsluitende les terug op het platform onder de *Zelf onderzoeken-tegel*. Hierin lezen en bespreken leerlingen Tekst C, waarna ze aan de slag gaan met een praktische of creatieve opdracht die het thema afrondt.

Daarnaast kun je de *Belangrijke woorden-tegel* inzetten om samen terug te kijken op begrippen die tijdens het thema aan bod kwamen. Deze tegel is flexibel inzetbaar.

3.4 Faqta Lezen in groep 5 t/m 8

Vanaf groep 5 wordt er gewerkt met Close Reading. Elk van de drie sessies heeft een vaste plek in het thema. Daarnaast is er nog een derde tekst beschikbaar om een praktische of creatieve opdracht mee te doen. Deze tekst is niet uitgewerkt op basis van de Close Reading-aanpak.

Themaopbouw

In groep 5 tot en met 8 bestaat elk thema uit vier delen (lesweken) en één afsluitingsweek. De lessen zijn opgebouwd volgens een vaste structuur met ruimte voor klassikale instructie, begeleid lezen en verwerking. Je werkt vanuit het leerplatform, met ondersteuning van de themavoorbereiding.

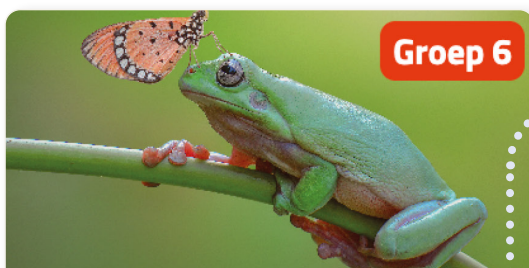
Week	Dag / Lesmoment	Tegel	Tijd	Beschrijving
1 (lesweek)	1	Dit ga je ontdekken, tegel 1 en tegel 2	30 min.	Opstart Close Reading sessie 1. Opstart thema, tekst A bekijken en de tekst lezen.
	2	Tegel 3	30 min.	Verwerking Close Reading sessie 1. Tekst A kort bespreken en werkblad basis maken.
2 (lesweek)	3	Tegel 4	30 min.	Opstart en verwerking Close Reading sessie 2. Herhalen tekst A en werkblad dieper duiken maken.
	4	Tegel 6	30 min.	Opstart en verwerking Close Reading sessie 3. Klassengesprek of duo-opdracht over tekst A.
3 (afsluitings-week)	5	Tegel 7 en tegel 8	30 min.	Opstart Close Reading sessie 1. Tekst B bekijken en de tekst lezen.
	6	Tegel 9	30 min.	Verwerking Close Reading sessie 1. Tekst B kort bespreken en werkblad basis maken.
4 (lesweek)	7	Tegel 10 en 11	30 min.	Opstart en verwerking Close Reading sessie 2. Herhalen tekst B en werkblad dieper duiken maken.
	8	Tegel 12	30 min.	Opstart en verwerking Close Reading sessie 3. Klassengesprek of duo-opdracht over tekst B.
5 (afsluitings-week)	9	Zelf onderzoeken	45-60 min.	Tekst C bespreken, lezen en opdracht maken als afsluiting van je thema.
	10 (optioneel)	Belangrijke woorden-tegel	30 min.	Woorden uit de teksten (na)bespreken. <i>*Tegel kan op elk willekeurig moment worden ingezet.</i>
	11 (optioneel)	Evaluatieblad	20 min.	Evalueer met elkaar hoe het thema is gegaan.
	12 (optioneel)	Toets lezen	45-60 min.	Toets met drie teksten die passen bij het thema.

Faqa Lezen in groep 5 t/m 8, van week tot week.

Vervangen door: Het thema duurt dus precies 5 weken (excl. afsluiting), evenveel als een Faqa Wereld thema. Je kunt daarom heel gemakkelijk je Faqa Lezen thema parallel laten lopen met je Wereld thema. Daardoor gaan leerlingen zaken over en weer beter herkennen en verdiepen ze hun begrip over een onderwerp.

Lesopbouw

In groep 5 tot en met 8 worden tekst A en B volgens dezelfde structuur stap voor stap uitgediept. Tekst A en B worden met Close Reading in drie fasen gelezen en verwerkt, waarbij herlezen en verdiepen centraal staan. De lesfasen zijn gekoppeld aan specifieke tegels op het leerplatform:

Dieren in alle soorten en maten

- Samenvatting
- Themavoorbereiding
- Introductie
- Tekst A - Basis
 - > 1. Allerlei soorten dieren
 - > 2. Met of zonder botten
 - > 3. Kenmerken van ongewervelden
- Tekst A - Dieper duiken
 - > 4. Zonder ruggengraat?
 - > 5. Gewerveld of ongewerveld
 - > 6. Belangrijke beestjes
- Tekst B - Basis
- Tekst B - Dieper duiken
- Afsluiting

1. Starten. Tegel 1 of 7. Je introduceert de tekst.

Je bespreekt het leerdoel van sessie 1. Leerlingen maken kennis met de tekstsoort en bekijken opvallende tekstkenmerken. Je bespreekt het leerdoel van sessie 1.

2. Lezen. Tegel 2 of 8.

Je leest samen met de leerlingen de eerste alinea's, eventueel met behulp van de modelvideo. Daarna lezen leerlingen verder met een leesmaatje.

3. Maken. Tegel 3 of 9.

Leerlingen maken zelfstandig of soms in duo's het bijbehorende werkblad basis. Deze verwerking richt zich op fase 1 van Close Reading. In de instructie op het platform wordt het werkblad voorbereid en uitgelegd. De nadruk ligt op globale begripsvorming. Je hebt hierna sessie 1 afgerond.

4. Herhalen. Tegel 4 of 10.

In deze fase start je sessie 2 op. Je herhaalt kort de inhoud van de tekst, bijvoorbeeld met behulp van een sleepvraag of een woordweb op het platform. Je introduceert het lesdoel voor sessie 2 en 3.

5. Verdiepen. Tegel 5 of 11.

Leerlingen werken aan het werkblad dieper duiken waarin ze de tekst op detailniveau verder analyseren. Hierbij kies je het werkblad dat past bij het niveau van je leerling (variant 1, 2 of 3), zie hoofdstuk 4 'Differentiatie'. Je hebt hierna sessie 2 afgerond.

6. In gesprek. Tegel 6 of 12.

Je sluit het werken aan een tekst af met een klassengesprek of duo-opdracht. Leerlingen verkennen eigen meningen, trekken verbanden met andere kennis of ervaringen of evalueren de tekst. Dit is sessie 3 van Close Reading. Hierbij vind je in de themavoorbereiding vragen of stellingen die je kunt bespreken in de klas.

Verwerking

De papieren verwerking vindt plaats in lesfase 3 (maken), lesfase 5 (verdiepen) en lesfase 6 (in gesprek). De verwerkingsvormen bij één tekst zijn ontworpen met een opbouw in moeilijkheidsgraad, zodat leerlingen geleidelijk werken aan dieper begrip. Elke verwerking kun je opstarten met een instructievideo op het platform. Je vindt alle werkbladen per thema terug op het platform bij *themavoorbereiding* en bij de juiste tegel op het platform. De werkbladen kunnen klassikaal worden besproken met behulp van het antwoordblad.

Lesfase 3: De basisles	Lesfase 5: De dieper duiken les	Lesfase 6: Het klassengesprek of duo-opdracht																		
Werkblad Tekst B Basis Dit werkblad is van Opdracht 1: Wie is de baas? Je gaat antwoord geven op de vraag uit de titel. Beantwoord daarvoor de volgende vragen. A. Is de koning de baas van Nederland? Waarom wel of niet? B. Is de minister-president de baas van Nederland? Waarom wel of niet? C. Is het kabinet de baas van Nederland? Waarom wel of niet? © Faqta 2024 Wie is de baas? Groep 6 7	Werkblad Tekst B Dieper duiken 3 Dit werkblad is van Opdracht 1: Wie doet wat? Wat kun je vertellen over elke groep of persoon? Vul het schema aan. <table><tr><th>De koning</th><th>Het kabinet</th></tr><tr><td>Zoveel mensen zijn koning in Nederland.</td><td>Zoveel mensen zitten in het kabinet (ongeveer).</td></tr><tr><td>Zo wordt je koning:</td><td>De mensen die in het kabinet zitten, noem je:</td></tr><tr><td> </td><td>De leider van het kabinet noem je:</td></tr><tr><td>Zo kom je in het kabinet:</td><td></td></tr><tr><td>Taken: 1. 2.</td><td>Taken: 1. 2.</td></tr></table><table><tr><th>De Tweede Kamer</th><th>De Eerste Kamer</th></tr><tr><td>Zoveel mensen zitten in de Tweede Kamer:</td><td>Zoveel mensen zitten in de Eerste Kamer:</td></tr><tr><td>De mensen die in de Tweede Kamer werken, noem je:</td><td>De mensen die in de Eerste Kamer werken, noem je:</td></tr></table> © Faqta 2024 Wie is de baas? Groep 6 9	De koning	Het kabinet	Zoveel mensen zijn koning in Nederland.	Zoveel mensen zitten in het kabinet (ongeveer).	Zo wordt je koning:	De mensen die in het kabinet zitten, noem je:		De leider van het kabinet noem je:	Zo kom je in het kabinet:		Taken: 1. 2.	Taken: 1. 2.	De Tweede Kamer	De Eerste Kamer	Zoveel mensen zitten in de Tweede Kamer:	Zoveel mensen zitten in de Eerste Kamer:	De mensen die in de Tweede Kamer werken, noem je:	De mensen die in de Eerste Kamer werken, noem je:	Discussieblad Tekst B Dieper duiken Gesamenlijke antwoorden: © Faqta 2024 Wie is de baas? Groep 6 1 Klassengesprek De leerlingen gaan over de tekst in gesprek in de vorm van een debat. Ze denken daarbij na over stellingen die bijvoorbeeld te maken hebben met het koningshuis en hun beroepskeuzes. Verdeel de klas in een duidelijke voor- en tegenkant. Vertel de stelling en geef vervolgens de tijd om de twee kanten gezamenlijk met argumenten te laten komen. Start daarna het debat, door gedurende enkele minuten leerlingen om beurten te laten staan en hun zegje te laten doen. Je kunt twee leerlingen vragen als beurtengever en jury: zij geven de praatbeurten en bepalen welke kant gewonnen heeft. Mogelijke stellingen zijn: Een kroonprins(es) moet ook een ander beroep kunnen uitvoeren voordat ze koning(in) worden. Een kroonprins(es) moet zelf kunnen kiezen of hij/zij koning(in) wordt. Iedereen zou koning(in) moeten kunnen worden. Deze tekst geeft je een goed inkijkje in het vroegere leven van koning Willem-Alexander. Koning(in) zijn is inderdaad 'een moeilijk familieklusje'. Dit was een leuke tekst om te lezen. /// Leesvaardigheden: interpreteren, evalueren ⌚ Tijd: 25 minuten ⚠ Benodigdheden per leerling: discussieblad, tekst A, werkbladen
De koning	Het kabinet																			
Zoveel mensen zijn koning in Nederland.	Zoveel mensen zitten in het kabinet (ongeveer).																			
Zo wordt je koning:	De mensen die in het kabinet zitten, noem je:																			
	De leider van het kabinet noem je:																			
Zo kom je in het kabinet:																				
Taken: 1. 2.	Taken: 1. 2.																			
De Tweede Kamer	De Eerste Kamer																			
Zoveel mensen zitten in de Tweede Kamer:	Zoveel mensen zitten in de Eerste Kamer:																			
De mensen die in de Tweede Kamer werken, noem je:	De mensen die in de Eerste Kamer werken, noem je:																			
Close Reading sessie 1	Close Reading sessie 2	Close Reading sessie 3																		
Tegel 3 en tegel 7	Tegel 5 en tegel 11	Tegel 6 en tegel 12																		
Werkblad basis	Werkblad dieper duiken	Discussieblad, vaak i.c.m. met vragen of stellingen uit de themavoorbereiding.																		
Leerlingen verkennen de globale structuur van de tekst. Ze beantwoorden bijvoorbeeld vragen over de tekstsoort, het onderwerp, of vatten de tekst op allerlei manieren samen.	Leerlingen onderzoeken details in de tekst, zoals de betekenis van bepaalde begrippen of het duiden van een karakter. *Er zijn drie varianten beschikbaar van dit werkblad. Zie Hoofdstuk 4 'Differentiatie'.	Leerlingen houden een klassengesprek of doen een duo-opdracht met vragen, stellingen of opdrachten die leiden tot het evalueren of vergelijken van de tekst.																		

Aanvullend lesmateriaal

Bij elk thema is ook aanvullend materiaal beschikbaar.

Print	Belangrijke woorden-lijst	Document met woordkaarten om op te hangen in de klas.
Online	Belangrijke woorden-tegel	Per deel een klik-plaat met uitleg van woorden uit de tekst, inclusief verwerkingsvragen.
Print	Boekenlijst	Titels van boeken die thematisch aansluiten.
Print	Oefenblad	Bladen ter voorbereiding op de toets.

Aanvullende materialen in groep 5 t/m 8.

Afsluiting

Na het werken aan Tekst A en Tekst B sluit je het thema af in week 5. Je kiest zelf welke onderdelen je inzet.

- **Zelf onderzoeken.** Deze afsluitende les vind je terug op het platform onder de *Zelf onderzoeken-tegel*. Hierin lezen en bespreken leerlingen Tekst C, waarna ze aan de slag gaan met een praktische of creatieve opdracht die het thema afrondt. We raden sterk aan om deze tegel te

doorlopen voordat je de toets afneemt, zodat leerlingen met een nog gevarieerder aanbod aan teksten kennismaken.

- **Belangrijke woorden-tegel.** Dit kun je inzetten om samen terug te kijken op begrippen die tijdens het thema aan bod kwamen. Deze tegel is flexibel inzetbaar, maar past goed als afronding.
- **Evaluatieblad.** Blik samen terug op wat ze hebben geleerd. Leerlingen benoemen inzichten, reflecteren op hun leeservaring en geven aan waar ze nog moeite mee hebben. Je vindt het blad bij de themavoorbereiding op het platform.
- **Toets.** Deze toets bestaat uit drie teksten met in totaal 18 meerkeuzevragen, verdeeld over de zes leesvaardigheden (woordenschat, begrijpen, interpreteren, opzoeken, samenvatten, evalueren). Welke domein bij welke vraag hoort, is zichtbaar op het *antwoordblad* van de toets. Valt je leerling uit op een bepaald domein? Dan kun je het *analyseblad* gebruiken met ondersteuningstips voor elk domein. Er is ook een *oefenblad* beschikbaar ter voorbereiding. De toets kan op papier of digitaal worden afgenomen.

Tekst A Vlucht voor water		Tekst B Hoog vliegen met Tim!		Tekst C Met woorden in de weer!		Domein
1	B	7	A	13	A	◆ Woordenschat
2	A	8	C	14	C	■ Begrijpen
3	A	9	B	15	B	▲ Interpreteren
4	A	10	B	16	B	● Opzoeken
5	C	11	C	17	C	● Samenvatten
6	A	12	B	18	C	★ Evalueren

4

Differentiatie

In iedere groep heb je te maken met verschillen in (lees)tempo, taalvaardigheid en voorkennis. Faqta Lezen houdt daar rekening mee door ruimte te bieden voor differentiatie, zonder dat leerlingen te ver uiteenlopen in aanbod.

4.1 Convergente differentiatie

Bij Faqta Lezen werken we vanuit *convergente differentiatie*. Dat betekent: alle leerlingen lezen dezelfde tekst en werken naar hetzelfde leerdoel toe, maar krijgen daarbij ondersteuning of verdieping op maat. Het einddoel van de les is dus voor iedereen gelijk, maar de route ernaartoe kan verschillen.

Sommige leerlingen hebben baat bij pre-teachen of het hardop samen lezen van de tekst. Anderen kunnen zelfstandig aan de slag of krijgen een extra uitdagende verwerking. Handvatten voor deze zaken vind je voor elke les in de themavoorbereiding. Zo kun je leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften voorzien van de juiste ondersteuning.

Convergente differentiatie zorgt er ook voor dat de groep als geheel verbonden blijft. Leerlingen herkennen elkaars opdrachten en kunnen samenwerken, meedenken of ervaringen uitwisselen. In tegenstelling tot divergente differentiatie, waarbij leerlingen ieder hun eigen doel en route volgen, voorkom je zo dat een leerling essentiële instructie of kennis mist. Je houdt grip op de lesinhoud en doet tegelijkertijd recht aan verschillen in ondersteuningsbehoeften.

4.2 Pre-teachen

Door gebruik te maken van pre-teaching help je leerlingen met een lagere leesvaardigheid of beperkte achtergrondkennis alvast op weg vóórdat de les begint. Je bereidt hen gericht voor op de tekst, zodat ze beter kunnen aansluiten bij het klassikale leesmoment en de verwerking.

Pre-teaching ziet er niet altijd hetzelfde uit. Je hebt enerzijds leerlingen die een beperkte achtergrondkennis hebben over het onderwerp van de tekst. Om deze groep leerlingen te helpen middels pre-teaching, lees je bijvoorbeeld samen (een deel van) de tekst, leg je sleutelbegrippen uit of bekijk en bespreek je vooraf een bijpassende video van SchoolTV. De klikplaat bij de '*Belangrijke woorden-tegel*' is hierbij een handig hulpmiddel om termen uit de tekst te bespreken.

Soms is het juist zinvol om het hele thema kort in te leiden met de hele klas. Bijvoorbeeld wanneer er een lastig concept of onbekend onderwerp centraal staat. Je kunt dan een korte video gebruiken, een afbeelding bespreken of een woordveld maken. Denk aan een Schooltv-fragment bij een historisch thema of een klassikaal gesprek over een maatschappelijke kwestie. Je kunt hierbij ook gebruik maken van de *Dit ga je ontdekken-video*.

Daarnaast heb je ook leerlingen die moeite hebben met technisch lezen. Bij leerlingen met een lagere technische leesvaardigheid is het belangrijk om de tekst vooraf te verklanken en hardop te lezen. Zo kunnen zij tijdens de les meer aandacht besteden aan de inhoud van de tekst. Lees de tekst hardop of bijvoorbeeld voor-koor-door. Je kunt ook gebruik maken van de klikplaat bij het *maatjeslezen*. Daar is altijd audio in opgenomen. Leerlingen kunnen voorafgaand aan de les, deze audio beluisteren.

Je bepaalt hoe en voor wie je pre-teacht op basis van de tekst en het leesniveau van jouw leerlingen.

4.3 Differentiatie in groep 4

Verreweg de meeste leerlingen doen het reguliere werkblad. Dit is aangegeven met 'variant 1' op het werkblad. Voor leerlingen die extra uitdaging aankunnen, is er een plusblad beschikbaar. Dit is aangegeven met 'variant 2' op het werkblad. Dit werkblad sluit aan op het reguliere werkblad, maar is een uitdagendere versie van de opdracht. Zo kun je toch gezamenlijk de opdrachten nabespreken en werkt elke leerling aan hetzelfde doel. Het plusblad is steeds te vinden bij tegel 3 en tegel 6, zowel via de tegel zelf als via de themavoorbereiding op de lesgevenpagina.

Werkblad
Tekst B | Basis variant 1

Mindmap:

```
graph TD; A[Christiaan Huygens] --- B[Beroemd]; A --- C[Jeugd]; A --- D[Het slingeruurwerk en nog meer]; A --- E[Een nieuwe manier van onderzoek doen]
```

© Faqta 2024 | Knappe koppen | Groep 4

Voorbeeld reguliere variant (variant 1)

Werkblad
 Tekst B | Basis variant 2

C. In de inleiding staat: "Als kind knutselde Christiaan Huygens graag met molentjes en bedacht hij zelf machientjes." Wat heeft dit met wetenschap te maken, volgens jou?

Mindmap:

Christiaan Huygens

© Faqta 2024 | Knappe koppen | Groep 4

2

Voorbeeld plus variant (variant 2)

Faqta Lezen biedt ook handvaten voor het ondersteunen van leerlingen die extra begeleiding nodig hebben. Deze leerlingen lezen dezelfde tekst als de rest van de groep. Ze hebben baat bij klassikaal en hardop samen lezen, en bij de herkenbare lesstructuur. In de themavoorbereiding bij tegel 3 en 6 vind je per thema een concrete tip voor deze leerlingen, bijvoorbeeld over hoe je de opdracht samen voorbereidt of begeleidt. Zo werk je binnen één tekst op meerdere niveaus, zonder veel aparte instructiemomenten.

Extra begeleiding: Doe met deze leerlingen opdracht 2.C samen. Bepaal samen de onderschriften. Het eerste onderschrift doe je al modelend voor.

Extra uitdaging: Deze leerlingen kunnen werkblad variant 2 (plus) maken. Hierop is het pijlschema leeg gelaten en staan extra tekstgerichte vragen. Bespreek met hen voor opdracht 2.C de verschillende stappen voor.

Coachvraag: Wat hebben werktuigen en broodroosters met elkaar te maken?

Voorbeeld tips extra begeleiding en extra uitdaging in de themavoorbereiding.

4.4 Differentiatie in groep 5 t/m 8

Bij Faqta Lezen werken alle leerlingen met dezelfde tekst en hetzelfde leerdoel. Binnen die gedeelde basis bied je ondersteuning of uitdaging op het moment dat dat nodig is. Differentiatie is dus niet iets wat je los organiseert, maar iets wat je integreert in de lesstructuur. Per tekst bepaal je wie wat nodig heeft. Wie doet mee met pre-teaching? Wie krijgt welke verwerkingsvorm aangeboden? Vanaf daar zijn er verschillende differentiatiemogelijkheden om aan te boren.

Differentiatie bij de basisles (Sessie 1 close Reading)

Tijdens de basisles (lesfase 3: maken) maken alle leerlingen hetzelfde werkblad. Er zijn in deze fase géén aparte varianten, omdat de focus ligt op het verkrijgen van tekstbegrip op hoofdlijnen zoals de tekstsoort en het onderwerp van de tekst. Dit is voor iedereen haalbaar, zeker als je de tekst hebt gepre-teached aan de leerlingen die dat nodig hebben.

Toch kun je ook hier differentiëren, bijvoorbeeld in werkvorm of begeleiding. In de themavoorbereiding vind je bij deze les suggesties voor extra ondersteuning of uitdaging. Denk aan samen lezen in plaats van zelfstandig, hardop denken bij het maken van een opdracht, of het bespreken van een moeilijk begrip vooraf. Voor snelle of sterke leerlingen kun je een extra vraag toevoegen of een vervolgvraag laten bedenken. Ook vind je coachvragen om leerlingen verder op weg te helpen. In de lestip staat tenslotte ook vaak informatie om de verwerking anders te organiseren, op een bepaalde manier op te starten of juist af te sluiten.

Lestip

Laat de leerlingen per alinea met elkaar uitwisselen welke werkzaamheden zij hebben onderstreept en laat ze hun antwoorden aanvullen. Doe dit voorafgaand aan het maken van het woordweb.

Extra begeleiding: Doe de eerste twee alinea's modelend voor. Bespreek de werkzaamheden van de agenten die je tegenkomt in de tekst. Alinea 3 en 4 doen ze in duo's en bespreek na welke werkzaamheden gevonden zijn. Vul ze samen in het woordweb in.

Extra uitdaging: Laat deze leerlingen blz. 11 en 13 lezen uit het **spreekbeurtpakket**. Vraag hen vervolgens in hun woordweb in een andere kleur andere werkzaamheden toevoegen die zijn tegengekomen.

Coachvraag: Hoe passen de werkzaamheden in deze alinea bij elkaar?

Differentiatietips bij de basisles uit de themavoorbereiding.

Differentiatie bij de dieper duiken-les (sessie 2 Close Reading)

Tijdens de dieper duiken-les (lesfase 5: verdiepen) is er wel sprake van differentiatie via het werkblad. Je kiest per tekst welke variant het beste past bij elke leerling:

Je vindt deze werkbladen bij tegel 5 en 11 op het platform. Ook vind je in de themavoorbereiding een beschrijving van de werkbladen. Verder kun je ook hier de lestip en de coachvragen gebruiken om de verwerking verder aan te passen.

Alle werkbladen sluiten aan op hetzelfde leerdoel en dezelfde tekst, zodat je klassikaal kunt afsluiten of nabespreken.

Variant 1	Variant 2	Variant 3																																														
Werkblad Tekst B Dieper duiken 1 Dit werkblad is van _____ Opdracht 1: Kruiden voor mensen en insecten A. Hoe beschermt een kruidenplant tegen insecten? B. Mensen en insecten ervaren en gebruiken planten anders. Vergelijk wat kruiden veroorzaken bij mensen en insecten op verschillende gebieden. Let op: er kunnen meerdere antwoorden goed zijn. <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Mensen</th> <th>Insecten</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>De geur</td> <td> ☐ Vinden het verschrikkelijk stinken. ☐ Vinden het lekker ruiken. ☐ Worden er misselijk van. </td> <td> ☐ Vinden het verschrikkelijk stinken. ☐ Vinden het lekker ruiken. ☐ Worden er misselijk van. </td> </tr> <tr> <td>De smaak</td> <td> ☐ Vinden het lekker. ☐ Vinden het niet lekker. </td> <td> ☐ Vinden het lekker. ☐ Vinden het niet lekker. </td> </tr> <tr> <td>Hoeveel ze ervan eten</td> <td> ☐ Eten het regelmatig. ☐ Krijgen er geen hap van door hun keel. ☐ Is nooit het hoofddeel van de maaltijd. </td> <td> ☐ Eten het regelmatig. ☐ Krijgen er geen hap van door hun keel. ☐ Is nooit het hoofddeel van de maaltijd. </td> </tr> </tbody> </table> © Faqta 2024 Est onafhankelijk Groep 5		Mensen	Insecten	De geur	☐ Vinden het verschrikkelijk stinken. ☐ Vinden het lekker ruiken. ☐ Worden er misselijk van.	☐ Vinden het verschrikkelijk stinken. ☐ Vinden het lekker ruiken. ☐ Worden er misselijk van.	De smaak	☐ Vinden het lekker. ☐ Vinden het niet lekker.	☐ Vinden het lekker. ☐ Vinden het niet lekker.	Hoeveel ze ervan eten	☐ Eten het regelmatig. ☐ Krijgen er geen hap van door hun keel. ☐ Is nooit het hoofddeel van de maaltijd.	☐ Eten het regelmatig. ☐ Krijgen er geen hap van door hun keel. ☐ Is nooit het hoofddeel van de maaltijd.	Werkblad Tekst B Dieper duiken 2 Dit werkblad is van _____ Opdracht 1: Kruiden voor mensen en insecten A. Een kruidenplant heeft sterke geurstoffen. Wat probeert een kruidenplant daarmee te bereiken? B. Mensen en insecten ervaren en gebruiken planten anders. Vergelijk wat kruiden veroorzaken bij mensen en insecten op verschillende gebieden. <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Mensen</th> <th>Insecten</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>De geur</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>De smaak</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Hoeveel ze ervan eten</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> © Faqta 2024 Est onafhankelijk Groep 5		Mensen	Insecten	De geur			De smaak			Hoeveel ze ervan eten			Werkblad Tekst B Dieper duiken 3 Dit werkblad is van _____ Opdracht 1: Kruiden voor mensen en insecten A. Een kruidenplant heeft sterke geurstoffen. Wat probeert een kruidenplant daarmee te bereiken? B. Mensen en insecten ervaren en gebruiken planten anders. Vergelijk mensen en insecten op het gebied van kruiden. Noem bij ieder monster zes kenmerken. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Mensen & kruiden</th> <th>Insecten & kruiden</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td></tr> </tbody> </table> © Faqta 2024 Est onafhankelijk Groep 5	Mensen & kruiden	Insecten & kruiden																				
	Mensen	Insecten																																														
De geur	☐ Vinden het verschrikkelijk stinken. ☐ Vinden het lekker ruiken. ☐ Worden er misselijk van.	☐ Vinden het verschrikkelijk stinken. ☐ Vinden het lekker ruiken. ☐ Worden er misselijk van.																																														
De smaak	☐ Vinden het lekker. ☐ Vinden het niet lekker.	☐ Vinden het lekker. ☐ Vinden het niet lekker.																																														
Hoeveel ze ervan eten	☐ Eten het regelmatig. ☐ Krijgen er geen hap van door hun keel. ☐ Is nooit het hoofddeel van de maaltijd.	☐ Eten het regelmatig. ☐ Krijgen er geen hap van door hun keel. ☐ Is nooit het hoofddeel van de maaltijd.																																														
	Mensen	Insecten																																														
De geur																																																
De smaak																																																
Hoeveel ze ervan eten																																																
Mensen & kruiden	Insecten & kruiden																																															
Variant extra begeleiding	Reguliere variant. Heb je de werkboekjes besteld via de webshop? Dan is dit de variant die je ziet.	Variant extra uitdaging																																														
Biedt extra ondersteuning, met bijvoorbeeld concretere vragen, visuele ondersteuning of minder tekst.	Het reguliere werkblad, geschikt voor de meeste leerlingen.	Biedt extra uitdaging, met open vragen, een andere werkvorm of verdieping in de tekst.																																														

Differentiatie bij het klassengesprek of duo-opdracht (sessie 3 Close Reading)

Tijdens fase 6 (In gesprek) voer je een klassikaal gesprek met de hele groep. Er zijn bij deze fase geen aparte verwerkingsvormen of werkbladvarianten. Dat is bewust zo ingericht. Je hebt op dit moment al met alle leerlingen toegewerkt naar dit gesprek of deze werkvorm: via pre-teaching, begeleid lezen en de eerdere sessies hebben zij de inhoud en begrippen al meerdere keren gezien en verwerkt. Elke leerling zou op dit moment dus voldoende basis moeten hebben om deel te nemen. In de lestips bij tegel 6 en 12 vind je aanvullende handvatten om de les aan te passen naar de behoeften van jouw klas.

Lestip

Besprek samen wat een PowerPoint is en laat op het bord zien hoe dit eruitziet. Besprek vervolgens samen vooraf wat mogelijke onderwerpen zijn voor in de presentatie a.d.h.v. de tekst. Schrijf samen een lijstje op het bord.

Bij sessie 3 (het klassengesprek of de duo-opdracht) is altijd een lestip aanwezig.

Door het gesprek goed te begeleiden, ruimte te geven aan verschillende perspectieven en eventueel een leerling eerst te laten overleggen met een maatje, kun je ook hier alle leerlingen betrekken.

4.5 Omgang met verschillende onderwijsbehoeften

Omgaan met leesmoeilijkheden of dyslexie

Leerlingen met dyslexie hebben baat bij een taalrijke leeromgeving waarin zij voldoende tijd, ondersteuning en herhaling krijgen. Juist omdat technisch lezen moeizaam verloopt, is het belangrijk om deze leerlingen toegang te geven tot rijke teksten en niet om ze ervan weg te houden.

Tips:

- Voorafgaand aan de les: Lees de bron met de leerling voor of door. Dit kan ook gedaan worden in tweetallen. De leerling kan in het platform ook vast naar de bron luisteren. Dat kan met de slide 'maatjeslezen'.
- Geef extra tijd voor het lezen van bronnen. Of lees, ook in hogere groepen, alle bronnen klassikaal (voor).
- Koppel tijdens de les een zwakkere lezer aan een sterke (technische) lezer die kan helpen bij het lezen van de teksten. Daarnaast kunnen tekstuele bronnen in het platform worden beluisterd. In de loop van schooljaar 2025–2026 wordt een nieuwe functie toegevoegd aan het platform waarmee alle teksten in de pop-ups van de klikplaten eenvoudig kunnen worden voorgelezen.
- Kopieer de teksten en zet deze in Dyslexie Font, een lettertype speciaal voor deze leerlingen.
- Print de teksten van de Toets lezen uit op A3 en lees deze teksten voorafgaand aan de toets voor terwijl de leerling meeleest, zonder in te gaan op de inhoud.

Omgaan met NT2-leerlingen of taalachterstanden

In elke klas zitten leerlingen met uiteenlopende taalervaringen. Sommigen leren Nederlands als tweede taal (NT2), anderen groeien op in een Nederlands sprekend huishouden met minder taalaanbod of beperkte woordenschatontwikkeling. Het is belangrijk om te benadrukken dat een taalachterstand en NT2 geen synoniemen zijn: een leerling die het Nederlands nog leert, hoeft niet per se een achterstand te hebben, en andersom heeft een kind met een taalachterstand niet automatisch een andere thuistaal.

Wat beide groepen wel delen, is dat ze baat hebben bij expliciete taalsteun, herhaling en een rijke context. Juist voor deze doelgroep wil je dus geen bronnen gaan verarmen of versimpelen, maar kan de weg naar (het verwerken van) de bron verschillen.

Tips:

- Start elk tekst op met de klikplaat uit 'Belangrijke woorden'-tegels en herhaal deze woorden regelmatig. Dit kan ook met de woordkaartjes in de Belangrijke woorden-lijst, die je op de lesgevenpagina vindt.
- Verwijs actief naar het wereldoriëntatiethema: voorkennis die de leerlingen al hebben, helpt bij het begrijpen van de teksten.
- Gebruik steunzinnen, stappenplannen en schrijfkaders als steun bij taalproductie. Dit soort tips worden aangegeven in de themavoorbereiding.
- Leg met leerlingen een persoonlijk woordenboek aan. In een apart schrift kunnen ze de woorden opschrijven die zij nog niet (goed) kennen en die zij tegenkomen tijdens het thema. Bespreek deze woorden na afloop van de les en laat de leerlingen de definities opschrijven. Zo verzamelen ze hun eigen themawoorden!

Omgaan met leerlingen met TOS

Leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS) hebben blijvende moeite met het begrijpen, verwerken en produceren van taal. Ze raken sneller overbelast door talige input en hebben vaak meer herhaling en vereenvoudiging nodig dan een reguliere methode kan bieden.

Faqta Lezen sluit in de kern niet specifiek aan bij deze doelgroep. De bronnen vragen een relatief hoog taalbegrip, en er zijn binnen de methode beperkte mogelijkheden ingebouwde mogelijkheden voor herhaling of verlengde instructie. Voor leerlingen met TOS is aanvullende begeleiding dan ook vrijwel altijd nodig.

Tips:

- Bereid de lessen met de leerlingen voor door teksten te pre-teachen.
- Geef leerlingen eventueel bij sessie 2 van Close Reading (tegel 7 en tegel 12) het werkblad variant 1, waarbij de opdracht versimpeld wordt aangeboden.
- Splits opdrachten op en bespreek deze stapsgewijs.

Omgaan met leerlingen met meer- of hoofdbegaafdheid

Leerlingen met een voorsprong (in taal) vallen niet altijd op. Ze zijn lang niet altijd de snelste werkers of de leerlingen die zich goed laten horen in de klas. Wat ze vaak wel gemeen hebben, zijn kenmerken als een grote woordenschat, een scherp taalgevoel, een grote nieuwsgierigheid en het vermogen om snel verbanden te leggen.

Binnen Faqta Lezen bestaat geen aparte leerlijn voor begaafde leerlingen, maar de thematische opzet biedt wel kansen in het onderwijs voor deze leerlingen. Juist de afwisselende en authentieke teksten, de open verwerkingsopdrachten en koppeling aan wereldoriëntatie maken het mogelijk om deze leerlingen extra denkkracht en ruimte te bieden.

Tips:

- Bekijk per tegel de lestip en de tip voor extra uitdaging. Hierin staan mogelijkheden om de opdracht aan te passen.
- Geef leerlingen eventueel bij sessie 2 van Close Reading (tegel 7 en tegel 12) het werkblad variant 3, waarbij de opdracht uitdagender wordt aangeboden.
- Verken samen taalverschijnselen op metaniveau: Waarom werkt deze tekst goed? Hoe komt het dat dit stijlmiddel effect heeft?

Let op: leerlingen met meer- of hoofdbegaafdheid vragen niet om méér werk, maar ander werk. Het gaat om ruimte voor diepgang, creativiteit en autonomie binnen het bestaande aanbod, met jouw begeleiding en instructie als schakel.

5

Leerlijn

5.1 De jaarplanning

Binnen Faqta Lezen werk je aan zeven verschillende leerlijnen in één jaar. Dat doe je volgens een vaste planning: de jaarplanning.

Elke leerlijn komt één keer per schooljaar terug. De leerlijnen zorgen voor opbouw in inhoud en complexiteit: leerlingen bouwen voort op wat ze eerder hebben geleerd en verkennen steeds bredere perspectieven. De thema's zijn logisch op elkaar afgestemd en gekoppeld aan de kerndoelen uit het leergebied 'Nederlands.'

Welk thema wanneer aan bod komt, is te zien in de jaarplanning. De actuele jaarplanningen (ook voor combinatiegroepen!) vind je op www.faqta.nl/jaarplanning.

	Groep 1/2	Groep 3	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8
1. Periode 1 Reizen door ruimte en tijd	Op reis <i>Faqta Wereld: Wereld op een kaart</i>	Landen	Onderweg <i>Lezen: Hoger, sneller, verder</i>	De prehistorie <i>Lezen: Het leven van rondvliegende</i>	Machtsvertoon <i>Lezen: Vijf met de KOC</i>	Wijlverspreid veroveren <i>Lezen: De Vikingen</i>	Fabrieken en burgerrechten <i>Lezen: Werken tot je erfz meervalt</i>
2. Periode 2 Weer & Seizoenen	Wat een jaar <i>Faqta Wereld: Rijk op heren</i>	Kalenders en feesten	Poeppoe <i>Lezen: Met bakken aan de lucht</i>	De kracht van wind <i>Lezen: Twee kanten aan wind</i>	De kracht van water <i>Lezen: Onweer</i>	De kracht van het weer <i>Lezen: Het weer is overal anders</i>	Weer voorspelt <i>Lezen: Wat wordt het weer?</i>
3. Periode 3 Werken & Beroepen	Aan het werk	Werken dicht bij huis	Een team, een taak <i>Lezen: Samenwerken</i>	Bijzondere beroepen <i>Lezen: Helden van de buurt</i>	Van boer tot piloot <i>Lezen: Transport</i>	Samenwerken in Europa <i>Lezen: Gemengd werk voor iedereen?</i>	Eerlijk verdeeld? <i>Lezen: Waar komt voedsel vandaan?</i>
4. Periode 4 Mens & Natuur	Alles groeit	Dieren om ons heen	Groeien en bloeien <i>Lezen: Eierleggers</i>	Op het menu <i>Lezen: Eet smakelijk</i>	Het rijk van planten en dieren <i>Lezen: Dieren in alle soorten en maten</i>	Stad en land <i>Lezen: Gaas van de stad</i>	De wereldoorlogen <i>Lezen: Holocaust en concentratiekampen</i>
5. Periode 5 Burgerschap & Maatschappij	Samen spelen, samen doen <i>Faqta Wereld: Samen doen</i>	Wat vind jij?	Jezelf zijn <i>Lezen: Iedereen is uniek</i>	Leven in vrijheid <i>Lezen: Is dat eerlijk?</i>	Wat een regel <i>Lezen: Wie is de baas?</i>	Onze democratie <i>Lezen: Vrijheids- strijders</i>	De toekomst van Nederland <i>Lezen: In je recht staan</i>
6. Periode 6 Aarde & Wetenschap	Oh dat zit zo!	Aardig voor de aarde	Uitzoeken maar! <i>Lezen: Hoe werkt dat?</i>	De aarde van een afstand <i>Lezen: In de ruimte</i>	Het milieu op aarde <i>Lezen: Mens, dier en plant</i>	De allerkleinsten op aarde <i>Lezen: Micro-organismen</i>	De aarde in ontwikkeling <i>Lezen: Duurzame ontwikkeling</i>
7. Periode 7 Geschiedenis & Tijd	1 miljoen oma's geleden	Prinsen en prinsessen	Grote ontdekkers <i>Lezen: Knappe koppes</i>	De tijd van de klassieken <i>Lezen: Rome</i>	Nieuwe verhoudingen <i>Lezen: De Franse tijd</i>	Opkomen voor verandering <i>Lezen: Op ontdek- kingen</i>	Wereldorde in ontwikkeling <i>Lezen: Oost vs. West</i>
8. Digitale geletterdheid & Mediawijdsheid	Overal computers	Mijn computer en ik	Mijn computer en ik	Digi basis	Het web op	De wereld in je hand	Als een digibaas
9. Topografie & Kaartvaardigheden				Kaart van je woonplek	Nederland op de kaart	Europa op de kaart	De wereld op de kaart

Wil je meer informatie over de jaarplanning? Neem dan contact op via service@faqta.nl of bel naar 030 750 2070.

De jaarplanning met alle thema's.

5.2 Overzicht kerndoelen

Met de leerlijnen van Faqta werk je doelgericht en samenhangend aan verschillende kerndoelen van Nederlands. We gaan hierbij uit van de nieuwe kerndoelen die SLO heeft opgesteld. In de onderstaande tabel zie je aan welke kerndoelen je werkt met Faqta Lezen.

Naast de jaarplanning en het kerndoelenoverzicht, eind schooljaar 2025-2026 per jaargroep een lesstofoverzicht beschikbaar. In dit overzicht zie je in de toekomst voor jouw jaargroep welke teksten en verwerkingsopdrachten er ongeveer aan bod komen.

Kerndoel	Hoe?
Kerndoel 1: De school stimuleert de taalcompetentie van leerlingen.	
1.A De school zorgt voor een rijke taal- en leesomgeving.	Met de verschillende, afwisselende teksten en de boekenlijsten heb je handvatten in huis om een rijke taalomgeving te realiseren in de klas. Dit geldt voor groep 4 t/m 8.
1.B De school stimuleert de taalontwikkeling van de leerling in alle leergebieden.	Doordat je met Faqta Lezen tekstensets leest bij onze Wereldoriëntatie thema's, ben je vakoverstijgend aan het lezen met je klas. Je werkt met Faqta Lezen aan het doorgronden van authentieke teksten. Daardoor komt er school- en vaktaal aan bod, die leerlingen ook in de wereld buiten het klaslokaal zouden kunnen tegenkomen. Dit geldt voor groep 4 t/m 8. Werk je daarnaast met Faqta Wereld? In onze wereldoriëntatiemethode zijn stel- en spreekopdrachten opgenomen in het doeboek. Ook wordt er gewerkt met kennisteksten.
Kerndoel 2: De leerling begrijpt teksten.	
2.A De leerling toont begrip van zakelijke en literaire teksten.	Met Faqta Lezen sta je stil bij een breed scala aan teksten. Leerlingen komen door de jaren heen in aanraking met verschillende tekstsoorten, en daarmee met verschillende structuren, woordenschat, schrijfdelen en perspectieven. Met de sessies van Close Reading oefenen zij met het in eigen taal verwoorden van de hoofdgedachten, tekstbetekenissen en het scheiden van hoofd- en bijzaken. Dit vindt voornamelijk plaats in de eerste sessies van Close Reading. Dit is bij groep 4 t/m 8 het geval.

2.B De leerling evalueert en reflecteert op zakelijke en literaire teksten.	Leerlingen duiken met Close Reading telkens dieper in de tekst. In de laatste sessies wordt daarom ook stilgestaan bij het vergelijken binnen en tussen teksten, het evalueren van teksten en reflecteren op de waarde, inhoud en vorm van teksten. Dit gebeurt met name bij groep 5 t/m 8, bij groep 4 af en toe met een korte opdracht op het werkblad.
2.C De leerling verkent de betrouwbaarheid van verschillende soorten bronnen.	In de lesopstart is er altijd een tekstscan beschikbaar. Daarmee worden leerlingen getraind om te kijken naar tekstkenmerken en het doel van de schrijver dat ze kunnen afleiden vanuit de tekstkenmerken. Daarmee krijgen ze inzicht in waar ze een tekst al dan niet voor kunnen gebruiken. Ze benoemen regelmatig inhouds- en vormelementen die vragen oproepen. Dit geldt voor groep 4 t/m 8.
Kerdoel 3: De leerling produceert teksten.	
3.B De leerling gebruikt taal op een creatieve manier.	Met het brede palet aan teksten waarmee leerlingen in aanraking komen met Faqta Lezen, verkennen zij verschillende vormen van creatief taalgebruik. Zij verkennen dit in zowel fictie als zakelijke teksten. Dit geldt voor groep 4 t/m 8. Voor groep 5 t/m 8 geldt aanvullend dat zij in sessie 2 en 3 regelmatig waarde toekennen aan creatief taalgebruik. Dit zit vooral in het werkblad dieper duiken en het klassengesprek of de duo-opdracht. Zij verwoorden daarbij op de werk- en discussiebladen hun eigen ideeën, gedachten, ervaringen en gevoelens.
3.C De leerling schrijft om tot kennisopbouw of begrip te komen.	Bij Close Reading duik je niet meteen diep in een tekst, maar verken je de tekst eerst globaal. Leerlingen vatten daarom regelmatig teksten samen, in schematische vorm of een tekstvorm. Ze verwoorden, onderbouwen en ordenen gedachten in schema's. Daarbij worden ze uitgenodigd om de pas verworven woordenschat vanuit de teksten actief in te zetten en te verwerken in hun schema's en/of samenvattingen. Dit zit bij groep 5 t/m 8 veelal in Close reading sessie 1 en 2: het werkblad basis en dieper duiken. Ook in groep 4 leren leerlingen op kleine schaal te werken met schema's, middels de opdrachten op het werkblad. Ze leggen daar de basis voor het samenvatten.
Kerdoel 4: De leerling voert gesprekken.	
4.B De leerling voert gesprekken om tot kennisopbouw, begrip of een aanpak te komen.	In groep 5 t/m 8 voeren leerlingen bij tekst A en B klassengesprekken, via allerlei soorten werkvormen. Daarbij verwoorden ze hun opgedane kennis en/of standpunt vanuit de teksten. Via de vaste gespreksvormen maken ze kennis met verschillende rollen in gesprekken, leren ze argumenten te halen uit teksten of hun eigen mening kracht bij te zetten met argumenten. Daarnaast worden verschillende opdrachten in de werkbladen gedaan in tweetallen of groepjes. Dit is ook in groep 4 het geval.
Kerdoel 9: De leerling toont inzicht in literatuur.	
9.A De leerling toont inzicht in verhalende teksten.	Leerlingen lezen bij Faqta Lezen zowel zakelijke als verhalende teksten. Vanuit daar beschrijven ze vaak het verloop van het verhaal, maken zij karakterschetsen en zijn zij bezig met zaken als probleem-oplossing in het verhaal. Ze denken na over wat zij vinden van (het gedrag van) de hoofdpersoon. Het kan ook voorkomen dat zij een verhaal opnieuw schrijven, vanuit een ander perspectief. Ze beschrijven waar, wanneer en onder welke omstandigheden het verhaal zich afspeelt. Dit geldt voor groep 4 t/m 8. In de bovenbouw wordt dit voornamelijk geoefend met de opdrachten in sessie 1 en 2: het werkblad basis en werkblad dieper duiken.

Kerdoelen Nederlands in Faqta Lezen.

Close Reading is een didactische aanpak waarbij leerlingen een rijke, authentieke tekst meerdere keren lezen met telkens een ander leesdoel. Elke leessessie richt zich op een ander niveau van tekstbegrip: van globaal begrijpen naar analyseren en evalueren. Door herhaald en gericht te lezen, worden leerlingen uitgedaagd om steeds dieper na te denken over wat er precies staat, wat de schrijver bedoelt, en wat de diepere betekenis van de tekst is (Kleijnen, E., & Lems, W., 2022).

De aanpak is ontwikkeld als tegenhanger van traditioneel begrijpend lezen, waarin vaak de nadruk ligt op het herkennen van signaalwoorden of het invullen van losse vragen. Close Reading draait juist om interactie met de tekst, nauwkeurig lezen en het ontwikkelen van inzicht (Kleijnen & Lems, 2022).

6.1 Waarom Close Reading?

In het Nederlandse onderwijs is begrijpend lezen lange tijd behandeld via strategie-instructie, zoals voorspellen of samenvatten. Deze strategieën werden vaak doel op zich, los van betekenisvolle teksten. Uit recent onderzoek blijkt echter dat deze aanpak onvoldoende leidt tot verdiepend tekstbegrip (Van Koeven & Smits, 2020). Close Reading vertrekt vanuit een ander uitgangspunt: strategieën zijn hulpmiddelen, geen einddoelen. Door een tekst meerdere keren te lezen met een heldere focus, krijgen leerlingen meer grip op de inhoud, worden ze preciezer in hun denken en leren ze bewuster kijken naar taalgebruik (Kleijnen & Lems, 2022).

De aanpak is ontwikkeld als tegenhanger van traditioneel begrijpend lezen, waarin vaak de nadruk ligt op het herkennen van signaalwoorden of het invullen van losse vragen. Close Reading draait juist om interactie met de tekst, nauwkeurig lezen en het ontwikkelen van inzicht (Kleijnen & Lems, 2022).

6.2 Hoe werkt Close Reading?

In plaats van een tekst eenmalig door te nemen, herlezen leerlingen meerdere malen dezelfde tekst. Daarbij gelden een aantal uitgangspunten.

1: Je werkt aan inhoudelijke lesdoelen

Bij Close Reading herlees je de tekst meerdere keren, maar telkens met een specifiek doel in het achterhoofd. Dat doel wordt aan het begin van een les of sessie met de klas gedeeld. De lesdoelen bij elke sessie volgen elkaar op, zodat de leerlingen toewerken naar het doel in sessie 3. Deze lesdoelen zijn altijd inhoudelijk van aard. Dat wil zeggen dat lesdoelen gaan over de tekst, en niet op een strategie die je wil dat leerlingen oefenen. Een lesdoel kan dus zijn: "Je kunt het begin, midden of eind navertellen." Een lesdoel zal daarentegen nooit zijn: "Je vat de tekst samen in een mindmap." Als je je eigen les gaat ontwerpen bij een tekst, is het het handigst om je leerdoel van sessie 3 eerst te bepalen. Waar wil je uiteindelijk met je leerlingen naartoe? Vanaf daar pel je af wat je in sessie 2 en daarvoor in sessie 1 met ze moet behandelen om die diepste laag te kunnen bereiken.

Bij een tekst zijn daarbij vaak meerdere 'routes' te ontdekken. De ene route is daarbij niet beter dan de andere, het hangt ook af van wat jij als leerkracht uit een tekst wil halen. Zolang je inhoudelijke leerdoelen blijft opstellen bij de tekst bij elke sessie die samen een logisch geheel vormen, is het goed. Dit kun je natuurlijk ook doen op basis van de teksten die je behandelt bij Faqta Lezen. Wil jij een andere richting op, dan ben je daar vrij in.

2: Je leest driemaal de tekst

Tijdens Close Reading doorgrond je een tekst op verschillende niveaus, in drie verschillende sessies. Let op: één sessie is niet per se gelijk aan één les. Je kunt ook sessies combineren in één les en korter stil staan bij bepaalde sessies. Het belangrijkste is dat je elke sessie aan een ander doel werkt, wat het herlezen van de tekst op een andere manier uitlokt.

■ Sessie 1 – Algemeen begrip

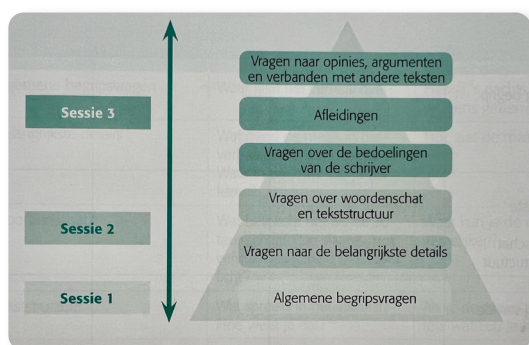
Leerlingen verkennen de tekst in grote lijnen. Waar gaat het over? Wat is het onderwerp? Hoe ziet de opbouw eruit? Je activeert voorkennis en helpt bij het vormen van een eerste begrip van de tekst.

■ Sessie 2 – Analyse en detail

In deze sessie zoom je in. Leerlingen onderzoeken woordgebruik, zinsstructuren en tekstverbanden. Je bespreekt bijvoorbeeld: Hoe legt de schrijver dit begrip uit? of Wat weten we nu over de hoofdpersoon te vertellen?

■ Sessie 3 – Interpretatie en reflectie

In deze sessie zoom je in. Leerlingen onderzoeken woordgebruik, zinsstructuren en tekstverbanden. Je bespreekt bijvoorbeeld: Hoe legt de schrijver dit begrip uit? of Wat weten we nu over de hoofdpersoon te vertellen?

Model om verschillende soorten tekstgerichte vragen op te stellen.
Bron: Close Reading. Diep lezen, denken en leren in het basisonderwijs, 2022 (2e herziene druk). Hoorn: Uitgeverij Pica.

Praktijkvoorbeeld:

Tijdens les 1 hebben leerlingen een verhaal samengevat in het begin, midden en eind. Je hebt daar een klein stukje in voorgedaan door te laten zien hoe jij het begin van de tekst bepaalt en vervolgens zou samenvatten. In de les erna gaan ze met dezelfde tekst aan de slag met het lesdoel "Aan het eind van de les kan ik de eigenschappen van de hoofdpersoon beschrijven." Je modelt hoe je die eigenschappen vindt: soms letterlijk, soms tussen de regels. Wat vertelt de tekst je over de hoofdpersoon? Zo geef je leerlingen een helder voorbeeld van hoe je begrijpend leest. Tenslotte bespreek je in sessie drie met de klas wat zij eigenlijk vinden van het gedrag van de hoofdpersoon. Wat gaat er goed? En wat kan er beter? Hebben ze tips? Ook hier model je kleine stukjes.

3: Je maakt gebruik van rijke, authentieke teksten

Omdat je bij Close Reading een tekst met je klas meerdere keren herleest, moet de tekst van een voldoende diepgaand niveau zijn. Ook moeten het teksten zijn die afwisselend zijn in doel, vorm en structuur. Anders wordt Close Reading een trucje dat je slechts met één type tekst kunt uitvoeren. Daarom maak je gebruik van rijke en authentieke teksten tijdens de les.

Een *authentieke* tekst is een tekst die niet door onderwijsuitgeverijen zijn geschreven met een bepaald doel in het achterhoofd, maar die je in de 'echte' wereld tegenkomt. Denk aan kranten, folders, nieuwsbronnen, websites en natuurlijk allerlei soorten boeken.

Een *rijke* tekst is daarbij als volgt gedefinieerd in het 'Kwaliteitskader taal in leermiddelen' (2025): "Een *authentieke, aansprekende tekst met een veelzijdig en gevarieerd taalgebruik, afkomstig van een vakkundige schrijver, die de leerlingen uitnodigt tot nadenken, beleven en betekenis geven. De inhoud is, origineel en/of gelaagd, en maakt het leggen van betekenisvolle verbanden binnen en tussen teksten mogelijk. De tekst helpt de leerling bij het leren over en begrijpen van zichzelf en de wereld, en draagt bij aan de uitbreiding van diens talige repertoire.*"

Rijke teksten stimuleren de taal- en denkontwikkeling van leerlingen, ook (of juist!) als ze als lastig worden ervaren door een leerling. Teksten die (sterk) vereenvoudigd zijn met korte zinnen en bekende woorden, nodigen niet uit tot leren of tot het behalen van een inhoudelijk leerdoel.

4: Je leest met de pen in de hand

Een belangrijk principe van Close Reading is 'lezen met de pen in de hand.' Leerlingen maken aantekeningen, markeren woorden of zinnen, schrijven vragen op en zoeken aanwijzingen in de tekst. Zo worden ze actiever en zelfstandiger in hun

leesproces. Let op: dit kunnen zij niet vanaf begin af aan zelfstandig. Dit zijn belangrijke zaken om op te modelen als leerkracht.

5: Je maakt gebruik van tekstgerichte vragen

Om het leerdoel te behalen bij elke sessie, werk je aan verwerkingsopdrachten. Daarbij stel je tekstgerichte vragen. Dat zijn vragen die nabij de tekst liggen en passen bij het behalen van het leerdoel. Als je een eigen les gaat voorbereiden op basis van een tekst, dan is het belangrijk om ook alvast een aantal tekstgerichte vragen op te stellen. Tekstgerichte vragen per sessie zijn bijvoorbeeld deze:

Soort vragen	Voorbeelden van vragen
Sessie 1: Wat zegt de tekst? - Algemeen begrip	
Algemene begripsvragen <i>Leerlingen geven een globaal geformuleerd antwoord.</i>	- Waarom heeft het boek deze titel? - Waar gaat het boek over: wie, wat waar? - Vertel de tekst na: wat staat aan het begin, midden, eind? - Wat is de belangrijkste boodschap?
Sessie 2: Hoe wordt het in de tekst gezegd? - Analyse en details	
Vragen naar de belangrijkste details	- Wie...? Wat...? Wanneer...? Hoe...? - Wat gebeurde na? - Leg uit hoe ... werkt. - Wat kan ... allemaal?
Vragen over woordenschat en tekststructuur	- Wat betekent ...? - Hoe legt de schrijver ... uit? - Als we een stukje verder of teruglezen, komen we er dan achter wat ... betekent?
Sessie 3: Wat is de diepere betekenis van de tekst - Interpretatie en reflectie	
Vragen over de bedoelingen van de schrijver	- Wat wordt uitgebreid beschreven en wat kort en waarom? - Waarom heeft de schrijver voor deze titel gekozen? - Wat vindt de schrijver belangrijk?
Afleidingen	- Waarom gebruikt de schrijver het woord ...? - Welke gebeurtenis zou niet hebben plaatsgevonden als ...? - Wat is de hoofdgedachte achter ...? - Hoe voelt ... zich in verschillende delen van het verhaal? Hoe komt dat?
Vragen naar opinies, argumenten en verbanden met andere teksten	- Welk gedeelte van de tekst spreekt je het meeste aan? - Wat verwachtte je vooraf over de tekst? Kwam het uit? - Is er een beter oplossing voor...? - Waarom is ... waardevol?

6.3 Wat is de rol van de leerkracht?

Jij als leerkracht hebt een sleutelrol tijdens de lessen: je begeleidt het leesproces voortdurend en geeft steeds vorm aan hoe leren plaatsvindt. Dat gebeurt volgens het *GRRIM-model* (*Gradual Release of Responsibility Instruction Model*), dat goed past bij Close Reading. Je legt hierbij telkens iets meer verantwoordelijkheid voor de lesstof bij de leerling, maar bouwt dit wel gradueel op.

De fases

Het GRIMM-model bestaat uit de volgende vier fases:

1. Ik doe het – introductie, uitleg, modellen

In deze fase ben jij als leerkracht volledig aan zet. Je belangrijkste didactische instrument is het modellen. Je denkt hardop tijdens het lezen, laat zien hoe je betekenis geeft aan de tekst en welke denkstappen je zet. Je gebruikt de tekst als uitgangspunt en laat bijvoorbeeld horen hoe je achter het leerdoel probeert te komen. Je benoemt daarbij eventuele leesstrategieën niet als aparte begrippen, maar verwerkt ze op natuurlijke wijze. "Ik merk dat de schrijver hier van standpunt verandert, dat zie ik aan het woord 'maar'. Door jouw denkproces hardop te verwoorden, kunnen leerlingen hun eigen proces spiegelen aan dat van jou. Je modelt overigens niet op een hele tekst, kies een klein stukje dat het beste past bij het leerdoel van die les.

2. Wij doen het – begeleide inoefening

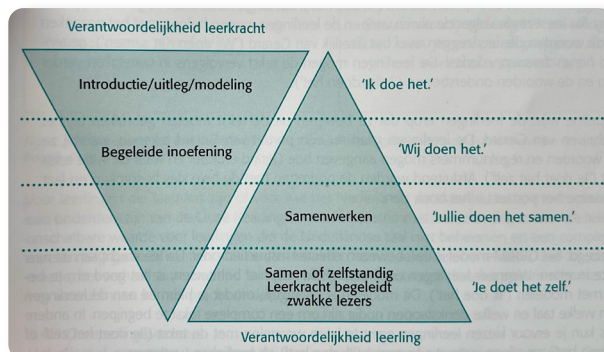
Nu lezen jullie samen. Je stelt vragen, nodigt leerlingen uit om mee te denken en begeleidt hen bij het opmerken en verwoorden van betekenis. Leerlingen krijgen de ruimte om te werken aan het leerdoel. Denk aan vragen als: "Wat denken jullie dat de schrijver hiermee bedoelt?" of "Zien jullie waar het voorbeeld staat dat deze mening onderbouwt?"

3. Jullie doen het – samenwerken

De leerlingen gaan aan de slag in tweetallen of kleine groepjes. Ze lezen (delen van) de tekst opnieuw en beantwoorden samen vragen, vullen een schema in of bespreken een stelling. Jij observeert, stelt bij waar nodig en helpt leerlingen verder als ze vastlopen. Je stimuleert hen om hun denkstappen te verwoorden en keuzes te onderbouwen.

4. Jij doet het – zelfstandig toepassen

In de laatste fase werken leerlingen zelfstandig met de tekst. Ze maken een werkblad, schrijven een samenvatting, beantwoorden verwerkingsvragen of voeren een gesprek. Jij hebt hen voorbereid op dit moment: ze weten wat er van hen wordt verwacht en ze weten hoe ze tot bepaalde inhoud moeten komen. Tijdens deze fase geef je ruimte, maar ook gerichte feedback.

Het GRRIM-model. Bron: Close Reading. Diep lezen, denken en leren in het basisonderwijs, 2022 (2e herziene druk). Hoorn: Uitgeverij Pica.

De ondersteunende lezer zijn

Buiten het GRIMM-model is het belangrijk om je te realiseren dat jij als leerkracht een rol hebt bij het begeleiden van het leesproces. Zeker bij leerlingen die nog niet zo vaardig zijn in het technisch lezen. Wanneer dit niet (voldoende) is ontwikkeld, wordt het werkgeheugen van een lezer teveel belast met het technisch lezen en is er daardoor geen ruimte meer om stil te staan bij het begrip. Dit kun je gedeeltelijk ondervangen door de tekst te pre-teachen voorafgaand aan de les. Ook kun je tijdens de les de tekst in zijn geheel hardop lezen met de klas, eventueel met voor-koor-door. In het lesmateriaal zit tevens bij de klikplaat bij het Maatjeslezen een audioknop. Zo kan een leerling in het platform ook naar de tekst luisteren.

Tekst A

Oog in oog met een reuzenot

Tink (en) is een jongen die leeft in de tijd van de reuzen. Hij wil graag mee op mammoetjacht, net als zijn vader. Die is de spoorzoeker van de groep. Hij heeft Tink ook gekregen om op te passen. Het was Tink die de mammoetjacht van zijn vader overnam. Maar Tink... Die denkt daar anders over.

Tink, pak jij even mijn spoor? Vader staat voor de tent met een spoorvanger in zijn hand. Hij heeft Tink de draadjes van de tent in. Op de tent staat hij naar de spoor van vader. Al snel heeft hij hem gevonden. Voorzichtig strijkt Tink met zijn vinger over de spoor. Niemand in het kamp heeft zo'n scherpe spoor. Vanaf de mammoetjacht tot de een hoog aan de hemel stond heeft vader met een klussten schilfen (dat zijn kleine stukjes) van een vaassteen geslagen om er een scherpe spoorpunt van te maken. Hiermee zal vader zeker een mammoet kunnen doden.

Tink loopt de tent weer uit en knijpt met zijn ogen tegen het scherpe moerslicht. 'Ik vind het jammer dat je niet mee mag, jongen', zegt vader. 'Ik was graag samen met je op jacht gegaan.' Tink kijkt op. Zal hij zijn vader vertellen wat hij van plan is? 'Wijne Wig was heel duidelijk', zegt zijn vader met een zucht. 'Jij blijft bij de tent en je zorgt voor je moeder en je broertje en zusje.' Nou, hij kan beter niets tegen zijn vader zeggen. Die zal willen dat hij knikt naar Wijne Wig.

Tink loopt een stapje met de mammoet mee. Hij versnelt een beetje zodat hij naast Ot komt te lopen. Zijn vriend kijkt hem heel even aan. 'Je doet het niet, hè?', fluistert hij.

15/16

16/17

17/17

Book: Oog in oog met een reuzenot, 2018 | Columbus 120: 15, 16 en 17

Auteur: J. de Krijg

Draagbaar

7.1 Materialen

Op het platform van Faqta Lezen vind je bij elk thema verschillende materialen die je helpen bij de voorbereiding en uitvoering van je lessen. Ze ondersteunen je bij instructie, verwerking, toetsing en differentiatie. Veel van deze materialen zijn gekoppeld aan specifieke tegels of lesmomenten. Hieronder zie je een overzicht van de beschikbare materialen en hun functie.

Materiaal	Omschrijving
Themavoorbereiding	Overzicht van het hele thema en de losse tegels, inclusief leerdoelen, lesopbouw en modelscripts.
Materialenlijst	Per tegel of toetsmoment een overzicht van benodigde materialen en middelen.
Werkbladen	Alle werkbladen voor Werkblad variant 2 (regulier) en variant 3 (plus).
Antwoorden werkbladen	Nakijkhulp bij de werkbladen. Dit is één werkblad dat geldt voor alle varianten.
Tekst C	Tekst C vind je los op het platform. Dit hoort bij de Zelf-onderzoeken tegel.
Werkblad variant 1	Dit is het werkblad Extra begeleiding. Deze vind je los van variant 2 en 3.
Belangrijke woorden	Woorden vanuit deel 1 t/m 4. Maximaal 9 woorden per deel, met definitie en afbeelding. Te gebruiken bij pre-teachen en zichtbaar in de klikplaten van de Belangrijke-woordentegel. Ook geschikt voor aan de themamuur.
Boekenlijst	Bijpassende boekenlijst met diverse genres en soorten boeken.
Lege woordenposters	Lege schema's waarop je met de klas woorden kunt verzamelen die voor hen nog onbekend zijn. In te zetten in plaats van of als aanvulling op de Belangrijke woorden-lijst.
Oefenblad	Drie teksten met elk vier meerkeuzevragen, als voorbereiding op de Toets lezen. Te vinden onder het kopje 'Afsluiting' op de lesgevenpagina.
Tekstenboekje (toets)	Tekstenboekje met drie teksten. Teksten komen qua soort, opbouw en onderwerp overeen met bron 4, 6 en 11 uit het thema. Printen wordt aangeraden.
Toets lezen	Meerkeuzetoets met 18 vragen passen bij het tekstenboekje Lezen. Bij elke tekst horen 6 vragen. Inclusief antwoordblad en normeringsdocument.
Analyseblad	Blad met tips per leesdomein, te vinden bij Afsluiting.
Evaluatieblad	Leerlingen reflecteren op hun voortgang en betrokkenheid. Je kunt het klassikaal, in tweetallen of individueel inzetten.
Presentatiebladen	Hulpmiddel voor het voorbereiden van een presentatie over (een deel van) het thema.

7.2 Bronnen

Hollander, A., Jonker, S., & Vernooy, C. (2022). *Expliciete Directe Instructie: Doelgericht lesgeven aan alle leerlingen* (3e druk). Den Haag: Bazalt Educatief.

Kleijnen, E., & Lems, W. (2022). *Close Reading: Diep lezen, denken en leren in het basisonderwijs* (2e herziene druk). Hoorn: Uitgeverij Pica.

Van Koeven, E., & Smits, A. (2020). *Rijke taal: Taalonderwijs dat betekenis geeft*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

SLO (2025). *Definitieve conceptkerndoelen Nederlands. Herziene versie 2025*. Inclusief toelichtingsdocument. Amersfoort: Stichting Leerplanontwikkeling.

SLO (z.j.). *Kerndoelen Nederlands – huidige kerndoelen in het basisonderwijs*. Geraadpleegd via: <https://www.slo.nl/thema/meer/tule/nederlands/>

